

Kulturdepartementet
103 33 Stockholm

Svar på remiss om betänkandet, Låt fler forma framtiden (SOU 2016:5)

Landstinget i Värmland har fått tillfälle att lämna svar på remissen, Låt fler forma framtiden SOU 2016:5 och vill lämna följande synpunkter.

Sammanfattning

Landstinget ser positivt på de flesta av de förslag och betänkanden som demokratiutredningen presenterar. Vi välkomnar och uppskattar att demokratipolitiken tydligare ska kännetecknas av delaktighet och jämlikt inflytande. Landstinget ser positivt på att ansvaret för att möjliggöra för detta är delat mellan kommuner, regering och landsting.

Landstinget i Värmland vill dock öppna upp för ytterligare diskussion om några av de förslag som presenteras i remissen.

Landstingets synpunkter och kommentarer gällande demokratiutredningen redovisas under respektive rubrik från remissen.

3.6.1 Nytt mål för demokratipolitiken

Landstinget ser positivt på utredningens förslag om ett nytt mål för demokratipolitiken som fokuserar på värdet av delaktighet och jämlikt inflytande. Landstinget vill betona vikten av att målet för demokratipolitiken och även ytterligare delmål ska kunna följas upp och att resultat ska kunna redovisas.

4.2 Nationella samhällsförändringar som påverkar förutsättningarna för demokratin

Landstinget saknar en diskussion om demokratifrågan och den pågående regionbildningsfrågan. Landstinget vill betona vikten av att demokratiaspekten lyfts i diskussionen om regionbildningsfrågan och i en eventuell regionbildningsprocess.

7.1 De förtroendevalda och den sociala representativiteten

Landstinget ser positivt på att utredningens förslag till att öka det politiska engagemanget och att fler ska vilja ta på sig ett politiskt förtroendeuppdrag.

Landstinget vill dock betona att det saknas en dimension i frågan kring att få fler att vilja ta på sig förtroendeuppdrag. I kapitlet nämns ett flertal hinder och anledningar, men landstinget saknar en diskussion om den kultur och synsätt som råder ute på arbetsplatser och bland arbetsgivare när en anställd tar på sig ett politiskt förtroendeuppdrag. Landstinget hade gärna sett en diskussion om hur arbetsgivare ställer sig till att ha anställda som är förtroendevalda. Upplevelsen bland landstingets förtroendevalda är att detta till stor utsträckning inte är uppskattat och att det i vissa fall leda till försämrade arbetsvillkor. Flera förtroendevalda menar att ett förtroendeuppdrag kan innebära sämre möjligheter till att klättra i karriärstegen och en långsammare löneutveckling. Denna problematik finns hos både privata och offentliga arbetsgivare och skulle kunna påverka viljan och modet att ta på sig ett förtroendeuppdrag. Här hade landstinget gärna sett att utredningen kommit med förslag för hur denna fråga ska hanteras och lyftas. Här borde även synen på förtroendeuppdrag och förtroendevalda diskuteras.

En viktig aspekt för att underlätta för fler att ta på sig förtroendeuppdrag är möjligheten att bli delaktig i det politiska arbetet i nämnder, styrelser och utskott.

Här har det betydelse om ersättare ges närvaro- och yttranderätt så att de kan bli delaktiga även när de inte tjänstgör formellt sett, samt rätt till ekonomisk ersättning vid alla sammanträden så att de ges möjlighet att planera och prioritera mötesverksamheten.

Idag ser det olika ut med dessa rättigheter i olika kommuner och landsting. I utredningen bör övervägas om de i stället ska göras obligatoriska genom lagstiftning.

Utredningen lyfter frågan om att medborgarna ska ha tillgång till all information som är relevant för medborgarnas demokratiska delaktighet, detta kopplat till frågan om samråd och medborgardialoger. Landstinget anser att frågan är minst lika viktig när det gäller de ordinarie beslutsprocesserna i kommuner och landsting. Det är önskvärt att utredningen behandlar möjligheten att införa en skyldighet för dem att på officiell webbsida göra även dessa ärenden mer transparenta, åtminstone genom att publicera alla offentliga ärendehandlingar inför beslut.

Detta görs redan idag rutinmässigt av landstinget och många andra, men långt ifrån alla.

7.6.4 De politiska partiernas insatser för att förbättra den sociala representativiteten

Landstinget instämmer i att de politiska partierna har ett stort ansvar att förbättra den sociala representativiteten. Landstinget vill dock komplettera och nyansera bilden av förslagen att införa roteringsuppdrag för tyngre uppdrag och av att överväga kortare mandatperioder. För att kunna utföra sitt förtroendeuppdrag på bästa sätt är det viktigt att det finns tid för att

bygga upp sin kunskap och erfarenhet. Att få möjlighet att inneha ett förtroendeuppdrag under en längre tid ger erfarenhet och mognad inom sitt uppdrag, det är viktigt att erfarenhet värdesätts i förtroendeuppdragen. Landstinget vill poängtera att ett förtroendeuppdrag är tidsatt i och med de tidsbestämda mandatperioderna. Landstinget ser även en problematik kring tidsbestämda uppdrag för små kommuner, där möjligheten till rotation och överlappning är svår.

14.8.5 Samverkan mellan skolor och den lokala politiska förvaltningen

Att unga får en förståelse för den lokala demokratis funktionssätt är viktigt. Landstinget håller med om att partierna och de förtroendevalda måste nå ut till unga genom olika kanaler. Landstinget vill därför betona vikten av att skolan och politiken har ett nära samarbete. Både inför val, men även genom dialog mellan elever och förtroendevalda mellan valen.

Landstingsstyrelsen

Fredrik Larsson
Ordförande

Gunilla Andersson
Landstingsdirektör